

УДК 341.45:351.746.2

Князєв С. М. – кандидат юридичних наук, докторант Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

Правова регламентація негласної роботи й оперативно-розшукової діяльності згідно з міжнародними договорами України

Визначено засади правової регламентації негласної роботи та оперативно-розшукової діяльності згідно з міжнародними договорами України. Обґрунтовано, що нормативно-правову регламентацію негласної роботи й оперативно-розшукової діяльності слід розглядати системно, відповідно до трьох компонентів: Конституції України, кодексів і законів України; міжнародних договорів, учасником яких є Україна; підзаконних нормативно-правових актів. Доведено необхідність дотримання положень міжнародних договорів України, які закріплюють основні права та свободи людини, під час реалізації негласної роботи та оперативно-розшукової діяльності. Це Загальна декларація прав людини 1948 року, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, а також Перший протокол та протоколи № 2, 4, 7, 11 до неї, Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 року тощо. Ідеться про право на життя, свободу й особисту недоторканність; свободу від катувань чи жорстокого нелюдського, такого, що принижує гідність, поводження і покарання; свободу від довільного арешту, затримання чи вигнання; право вважатися невинуватим, поки винуватість не буде встановлено; свобода від незаконного втручання в особисте й сімейне життя; право на недоторканність житла, таємницю кореспонденції та ін. У межах протидії міжнародній злочинності ефективність негласної роботи та оперативно-розшукової діяльності залежить від застосування заходів міжнародного співробітництва з правоохоронними органами іноземних держав. За таких умов слід керуватися спеціальними багатосторонніми та двосторонніми, а також міжвідомчими міжнародними договорами України. Ідеться про Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року, низку міжвідомчих міжнародних договорів України. Реалізація євроінтеграційного напрямку розвитку нашої держави передбачає продовження роботи щодо забезпечення й гарантування високих демократичних стандартів прав і свобод людини під час реалізації правоохоронної діяльності. Інший, не менш важливий, стратегічний напрям розвитку – укладення багатосторонніх і двосторонніх договорів про міжнародне співробітництво у сфері негласної роботи й оперативно-розшукової діяльності з компетентними правоохоронними органами іноземних держав з метою ефективною протидії міжнародній злочинності, зокрема шляхом використання можливостей негласної роботи та оперативно-розшукової діяльності.

Ключові слова: негласна робота; оперативно-розшукова діяльність; міжнародний договір; міжнародне співробітництво.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку нашої держави означений системними кроками щодо інтеграції у світове співтовариство, забезпечення відповідності національного законодавства високим міжнародним стандартам, реалізації євроінтеграційного напрямку розвитку нашої держави. Необхідним є якісно новий підхід до осмислення змісту і завдань правоохоронної діяльності, удосконалення нормативно-правової регламентації негласної роботи й оперативно-розшукової діяльності. Пріоритет у правовому регулюванні правовідносин має міжнародне законодавство. Так, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань нормативно-правової регламентації негласної роботи та оперативно-розшукової діяльності присвячено праці В. І. Василичука, В. О. Глушкова, М. Л. Грїбова, Е. О. Дідоренка, В. П. Євтушка, О. І. Козаченка, Я. Ю. Кондратьєва, А. М. Кислого, Д. Й. Никифорчука, М. А. Погорєцького, Д. Б. Сергєєвої, М. В. Стацка, С. С. Чернявського, В. В. Шендрика та інших учених.

Питання інтеграції міжнародних договорів до національного законодавства, що регламентує сферу протидії злочинності, розкрито в працях О. М. Бандурки, В. С. Кузьмічова, М. А. Макарова, В. Т. Маляренка, Ю. М. Черноус.

Виклад основного матеріалу. Зміни, які відбуваються в правовому житті держави, практиці організації негласної роботи й оперативно-розшукової діяльності, зумовлюють необхідність з'ясування особливостей правового регулювання зазначеної діяльності. Принциповим є врахування положень міжнародних договорів України, що, за умови надання згоди на їх обов'язковість Верховною Радою України, є частиною національного законодавства. Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовують правила міжнародного договору (ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України»). Відповідно, формування досконалої правової основи негласної роботи та оперативно-розшукової діяльності є першочерговим завданням на сучасному етапі.

Вивчення наукових праць засвідчує, що погляди вчених стосовно правових засад негласної роботи та оперативно-розшукової діяльності різняться.

Зокрема, О. М. Бандурка правовою основою вважає положення Конституції та відповідних законів України;

нормативно-правових актів міністерств, відомств і судових органів; міжнародно-правових актів (договорів), учасником яких є Україна [1, с. 62].

Водночас І. Р. Шинкаренко пропонує таку класифікацію правових засад: законодавчі акти; нормативні акти; міжнародно-правові договори. Законодавчими є три групи актів, що визначають: а) правові засади діяльності всіх органів державної влади; б) сутність оперативно-розшукової діяльності; в) правові основи за окремими напрямками протидії злочинності. Нормативні акти поділяються на такі, що визначають: а) загальні положення оперативно-розшукової діяльності; б) завдання та компетенцію оперативних підрозділів щодо протидії злочинності; в) регламентацію проведення окремих оперативно-розшукових заходів [2, с. 24].

Натомість М. А. Погорецький виокремлює такі правові засади: а) Конституція України; б) міжнародно-правові угоди й договори, учасником яких є Україна; в) закони України за функціональним призначенням; г) закони України стосовно суб'єктів здійснення і нагляду; д) інші законодавчі, підзаконні та відомчі нормативні акти [3, с. 11].

Безперечно, правові норми, які наявні в перелічених документах та регламентують проведення гласних чи негласних оперативно-розшукових заходів, різняться за змістом і значенням. Їх система та взаємозалежність визначає правову основу негласної роботи й оперативно-розшукової діяльності органів.

Розглянемо засади правової регламентації негласної роботи та оперативно-розшукової діяльності відповідно до положень міжнародних договорів України.

Пріоритетне значення в правовому регулюванні заходів міжнародного співробітництва мають міжнародні договори України. Згідно з Конституцією України, «чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України» (ч. 1. ст. 9) [4].

Відповідно до ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори» [5], якщо міжнародним договором України, який набув чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовують правила міжнародного договору.

Після здобуття нашою державою незалежності Верховна Рада України ратифікувала понад триста міжнародних договорів, які стосуються сфери протидії злочинності, а деякі з них – питань правової регламентації негласної роботи й оперативно-розшукової діяльності.

Передусім ідеться про багатосторонні міжнародні договори, що регламентують права та свободи людини.

У загальному значенні міжнародні стандарти прав людини можна визначити як закріплені в міжнародних нормах загальновизнані положення, які встановлюють мінімальний обов'язковий «поріг» забезпечення прав людини в демократичному суспільстві та визначають їх нормативний зміст на рівні національного законодавства [6, с. 10].

Зазначені стандарти закріплено в положеннях Загальної декларації прав людини 1948 року [7], Конвенції про захист прав людини і основних свобод 1950 року, а також Першому протоколі та протоколах № 2, 4, 7, 11 до неї [8], Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 року [9], Європейській конвенції про запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню 1987 року [10].

Україна як держава, яка є учасницею наведених міжнародних документів, взяла на себе зобов'язання враховувати передбачені цими актами положення під час розроблення кримінального процесуального законодавства, практичної діяльності з розслідування злочинів і підготовки відповідних кадрів правоохоронних органів [11, с. 17].

У вказаних міжнародних документах регламентовано основні права людини, яких слід дотримуватися під час реалізації негласної роботи та оперативно-розшукової діяльності. Зокрема, ідеться про право на життя, свободу й особисту недоторканність; свободу від катувань чи жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження й покарання; право на ефективне відновлення в правах; свободу від довільного арешту, затримання чи вигнання; право на справедливий і гласний розгляд незалежним і безстороннім судом; право вважатися невинуватим, поки винуватість не буде встановлено; свобода від незаконного втручання в особисте і сімейне життя; право на недоторканність житла, таємницю кореспонденції тощо.

Відповідно до Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод 1950 року, дотримання окреслених правових положень на міжнародному рівні забезпечує Європейський суд з прав людини – судовий орган, рішення якого є обов'язковими для держав – учасниць Конвенції [8].

У ст. 1 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 року визначено термін «катування»

як будь-яку дію, якою будь-якій особі навмисне заподіюються сильний біль або фізичне чи моральне страждання, з метою отримання від неї або від третьої особи показань чи визнання; покарання її за дії, які вчинила вона або третя особа чи у вчиненні яких її підозрюють; залякування чи примушування її або третьої особи; з будь-якої причини, що ґрунтується на дискримінації будь-якого виду, коли такий біль або страждання заподіюються державними посадовими особами чи іншими особами, які виступають як офіційні, чи з їх підбурювання, чи з їх відома, чи за їх мовчазної згоди. Наведене тлумачення не містить вказівки на біль або страждання, що виникли внаслідок лише законних санкцій, є невіддільними від цих санкцій чи спричиняються ними випадково. Згідно зі ст. 15 Конвенції, показання особи, які було отримано внаслідок катування, не можуть бути доказами в справі, за винятком тих, які викривають діяльність особи, обвинуваченої в катуванні [9].

Ратифікувавши перелічені міжнародні договори, Україна зобов'язалася вживати ефективних законодавчих, адміністративних, судових та інших заходів для запобігання актам катувань, тортур і нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання, а в разі їх виявлення – забезпечити їх швидке та неупереджене розслідування згідно із законодавством, надавати найповнішу допомогу з цих питань іншим державам – учасницям Конвенції [12, с. 144].

Отже, багатосторонні міжнародні договори України, які закріплюють основні права та свободи людини, визначають правові засади негласної роботи й оперативно-розшукової діяльності в Україні. Вони формують своєрідний «порог» прав і свобод людини, а також гарантій їх реалізації, який не може порушувати жодна особа та який підлягає беззаперечному дотриманню під час виконання будь-яких завдань правоохоронної діяльності.

Цей аспект пов'язаний з питаннями впливу міжнародного права на національне. На думку О. І. Ющика, наявна міжнародно-правова система активно впливає на розвиток окремих національних правових систем. Способами такого впливу стають орієнтація на загальноцивілізаційні цінності, визнання пріоритету норм міжнародного права над національним, процедур імплементації, включення ратифікованих міжнародних договорів у національну правову систему тощо [13, с. 197–198].

На думку В. В. Коваленка, для ефективної реалізації норм, закріплених на міжнародному рівні, Україна повинна мати не лише готовність і бажання їх дотримуватись, а й відповідне внутрішнє законодавство, адаптоване до світових стандартів.

Необхідною є уніфікація кримінального права шляхом приведення його норм у єдину для країн – учасниць співробітництва – систему, а також кримінально-процесуальної процедури притягнення винних до кримінальної відповідальності, розроблення єдиних правових гарантій забезпечення прав громадян, які потрапляють у сферу кримінально-процесуального провадження [14, с. 21–22].

У низці випадків, пов'язаних із міжнародним характером злочинності, попередженням, виявленням, розкриттям, розслідуванням злочинів, що мають транснаціональний характер, завдання негласної роботи та оперативно-розшукової діяльності не можуть бути досягнуті без реалізації заходів міжнародного співробітництва.

Учені стверджують, що міжнародне співробітництво покликане подолати одну з головних суперечностей: злочинність стала інтернаціональною, а засоби боротьби з нею переважно залишаються національними [15, с. 3].

Згідно з переконанням В. Ф. Цепелева, міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю є складною системою відносин, що включають узгоджені політику, законодавство, правозастосовну, організаційно-управлінську, інформаційну, науково-дослідну діяльність держав, державних органів і посадових осіб, а також міжнародних організацій з попередження злочинності, протидії їй і поводження з правопорушниками [15, с. 24].

Міжнародне співробітництво компетентних правоохоронних органів держав виявляє певні специфічні риси під час реалізації негласної роботи й оперативно-розшукової діяльності. Пов'язані вони, передусім, з особливими суб'єктами координації діяльності та виконання поставлених завдань, нерозголошенням форм і методів роботи, використовуваними каналами зв'язку, оформленням запитів про міжнародне співробітництво тощо.

Нині, у зв'язку з набуттям злочинністю міжнародного характеру, необхідним є міжнародне співробітництво правоохоронних органів у сфері оперативно-розшукової діяльності. Важливе значення в правовому регулюванні вказаних питань має укладання міжнародних договорів з метою виконання поставлених завдань [16, с. 240–247].

Так, окремі питання міжнародного співробітництва у сфері негласної роботи та оперативно-розшукової діяльності відображено в міжнародних договорах України.

Відповідно до Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року, ратифікованої Законом України 2004 року, з метою сприяння міжнародному співробітництву в справі більш активного попередження транснаціональної

організованої злочинності та протидії їй компетентні органи можуть створювати органи з проведення спеціальних розслідувань (ст. 19), застосовувати спеціальні методи розслідування, такі як контрольовані поставки, електронне спостереження або інші форми спостереження, агентурні операції тощо (ст. 20) [17].

На відомчому рівні співробітництво в зазначеній сфері теж не залишається поза увагою. Так, згідно з Угодою про співробітництво між МВС України та МВС Республіки Хорватія від 24 травня 1993 року, Сторони зобов'язалися співробітничати та надавати одна одній допомогу в забезпеченні громадського порядку, запобіганні, розкритті та розслідуванні злочинів. Взаємне співробітництво сторін здійснюється у формах «обміну оперативно-розшуковою, криміналістичною інформацією та матеріалами, ... проведення спільних, заздалегідь погоджених дій» (ст. 3 Угоди) [18].

Відповідно до Угоди про взаємодію міністерств внутрішніх справ незалежних держав у боротьбі зі злочинністю 1992 року, Сторони, керуючись національним законодавством, зобов'язалися співробітничати в таких формах: а) виконання запитів і прохань у кримінальних справах, справах оперативного обліку й матеріалах про адміністративні правопорушення; б) обмін оперативно-розшуковою, оперативно-довідковою та криміналістичною інформацією про вчинені злочини або ті, що готуються, і причетних до них осіб, а також архівною інформацією; в) сприяння в проведенні оперативно-розшукових заходів і процесуальних дій; г) обмін досвідом роботи, законодавчими й нормативними актами, навчальною літературою, а також надання на взаємній основі сприяння в підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації кадрів; д) взаємовигідні поставки автомобільної, спеціальної та криміналістичної техніки, засобів зв'язку, речового майна і продукції виробничо-технічного призначення; е) сприяння та здійснення транзитних перевезень спеціальних та інших вантажів, конвоювання та етапування; ж) обмін науково-технічною інформацією, спільного проведення наукових досліджень; з) організація шифрованого зв'язку тощо (ст. 2) [19].

Таким чином, крім ратифікованих міжнародних договорів України, важливе значення також мають міжнародні міжвідомчі договори. Відповідно до п. 4 ст. 3 Закону України «Про міжнародні договори» 2004 року, «міжвідомчими є міжнародні договори України з питань, віднесених до відання міністерств та інших центральних органів виконавчої влади» [5].

У п. 1 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок укладення, виконання та

денонсації міжнародних договорів України міжвідомчого характеру» від 17 червня 1994 року № 422 визначено, що міжнародні договори України міжвідомчого характеру укладають від імені міністерств та інших центральних органів виконавчої влади з відповідними державними органами іноземних держав і міжнародними організаціями, до компетенції яких належать питання, що регулюються договорами [20].

Міжнародні міжвідомчі договори, які стосуються різних напрямів міжнародного співробітництва в діяльності з попередження, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, укладають міністерства та центральні органи виконавчої влади, до компетенції яких належать питання, урегульовані в договорах.

Наприклад, МВС України уклало понад тридцять міжвідомчих договорів з компетентними правоохоронними органами іноземних держав, низка з-поміж них є багатосторонніми.

Нині, у зв'язку з реформуванням правоохоронних органів, створенням нового органу центральної виконавчої влади – Національної поліції, важливе значення має укладення міжвідомчих міжнародних договорів з компетентними органами іноземних держав, що, серед іншого, визначатимуть особливості співпраці під час виконання завдань негласної роботи й оперативно-розшукової діяльності.

Міжнародне співробітництво у сфері попередження, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів передбачає проведення спільних розслідувань із застосуванням специфічних форм і методів оперативно-розшукової діяльності; обмін інформацією, що стосується правових питань, стану боротьби зі злочинністю і співробітництва з окремих питань; реалізацію заходів з розшуку особи з метою притягнення до відповідальності, забезпечення видачі або приведення вироку до виконання тощо.

Висновки. Таким чином, правове регулювання негласної роботи та оперативно-розшукової діяльності має комплексний характер, регламентується міжнародним і національним законодавством. Слід констатувати, що нині зроблено чимало кроків з метою приведення національного законодавства до високих міжнародних стандартів, однак реалізація євроінтеграційного напрямку розвитку нашої держави потребує продовження роботи в цьому напрямі, забезпечення й гарантування високих демократичних стандартів прав і свобод людини під час реалізації правоохоронної діяльності. Інший, не

менш важливий, стратегічний напрям розвитку – укладення багатосторонніх та двосторонніх договорів про міжнародне співробітництво з компетентними правоохоронними органами іноземних держав з метою ефективної протидії міжнародній злочинності, зокрема шляхом використання можливостей негласної роботи й оперативно-розшукової діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність [Електронний ресурс] : підручник : у 2 ч. / О. М. Бандурка. – Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2002. – Ч. 1. – 336 с. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/r26.pdf>. – Назва з екрана.
2. Шинкаренко І. Р. История, современное состояние и перспективы усовершенствования правового регулирования оперативно-розыскной деятельности в Украине / И. Р. Шинкаренко // Оперативно-розыскная деятельность полиции и неотложные правоприменительные меры: взгляды по обе стороны Атлантики: материалы науч.-практ. конф. Иллин. ун-та (Днепропетровск, 11–12 марта 2005 г.). – Днепропетровск : Юрид. акад. МВД Украины, 2005. – 44 с.
3. Погорецький М. А. Оперативно-розшукова діяльність: правові основи (структурно-логічні схеми): навч. посіб. / М. А. Погорецький; за ред. Ю. М. Грошевого. – Харків, 2003. – 220 с.
4. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
5. Про міжнародні договори України [Електронний ресурс] : Закон України від 29 черв. 2004 р. № 1906-IV. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>. – Назва з екрана.
6. Стан та шляхи гуманізації кримінального судочинства в Україні : матеріали експерт. дослідж. / за заг. ред. О. В. Беци. – Київ : Геопринт, 2005. – 82 с.
7. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 груд. 1948 р. [Електронний ресурс] // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. – Амстердам-Київ, 1996. – С. 6–9. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015. – Назва з екрана.
8. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції [Електронний ресурс] : Закон України від 17 лип. 1997 р. № 475/97-ВР. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/475/97-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
9. Конвенція проти катувань та інших жорстоких нелюдських чи ображаючих гідність видів поведіння і покарання, 1984 року : док. ООН A/RES/39/46 // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. – Амстердам ; Київ, 1996. – С. 37–44.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поведженню чи покаранню (Страсбург, 26 листоп. 1987 р.) [Електронний ресурс] : міжнар. док. 26 листоп. 1987 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_068. – Назва з екрана.

11. Кузьмічов В. С. Слідча діяльність: характеристика та напрями удосконалення : монографія / В. С. Кузьмічов, Ю. М. Черноус. – Київ : Нічлава, 2005. – 446 с.
12. Черноус Ю. М. Теорія і практика криміналістичного забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру : монографія / Ю. М. Черноус. – Київ : Скіф, 2012. – 448 с.
13. Ющик О. І. Теоретичні основи законодавчого процесу : монографія / О. І. Ющик. – Київ : Парламент. вид-во, 2004. – 519 с.
14. Коваленко В. В. Організація профілактики економічної злочинності в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / В. В. Коваленко. – Харків, 2004. – 40 с.
15. Цепелев В. Ф. Международное сотрудничество в борьбе с преступностью: уголовно-правовые, криминологические и организационно-правовые аспекты : монография / В. Ф. Цепелев. – М. : Акад. управл. МВД России, 2001. – 137 с.
16. Черноус Ю. М. Міжнародне співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності / Ю. М. Черноус // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. – 2011. – № 1. – С. 240–249.
17. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року, прийнята резолюцією 55/25 ГА ООН від 15 листоп. 2000 р. // Збірник міжнародних договорів України про правову допомогу у кримінальних справах. Багатосторонні договори. – Київ, 2006. – С. 554–606.
18. Договір про співробітництво між Урядом України і Урядом Республіки Хорватія у боротьбі з тероризмом, контрабандою, зловживаннями наркотиками, організованою та іншою злочинністю [Електронний ресурс] : міжнар. док. від 26 жовт. 1993 р. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/191_020. – Назва з екрана.
19. Соглашение о взаимодействии министерств внутренних дел независимых государств в сфере борьбы с преступностью от 24 апр. 1992 г. // Правові основи міжнародної діяльності МВС України : зб. міжнар.-прав. договірних док. : у 2 т. – Київ : МВС України, 1997. – Т. 2. – С. 68–73.
20. Про затвердження Положення про порядок укладення, виконання та денонсації міжнародних договорів України міжвідомчого характеру [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 черв. 1994 р. № 422. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/422-94-%D0%BF>. – Назва з екрана.

REFERENCES

1. Bandurka, O.M. (2002). *Operativno-rozshukova diialnist [Operational-search activity]*. (Vols. 1). Kharkiv: Nats. un-t vnutr. Sprav. Retrieved from <http://194.44.152.155/elib/local/r26.pdf> [in Ukrainian].
2. Shinkarenko, I.R. (2005). Istorija, sovremennoe sostojanie i perspektivy usovershenstvovaniia pravovogo regulirovaniia operativno-rozysknoi deiatelnosti v Ukraine [History, current state and prospects for improving the legal regulation of operational investigative activities in Ukraine]. *Operativno-rozysknaia deiatelnost policii i neotlojnye pravoprimenitelnye mery: vzglydy po obe storony, Atlantiki, Operational-search police activities and urgent law enforcement measures: views on both sides of the Atlantic*: Proceedings of the Scientific and Practical Conference University of Illinois. Dnepropetrovsk: Yurid. akad. MVD Ukainy [in Russian].

3. Pohoretskyi, M.A. (2003). *Operatyvno-rozshukova diialnist: pravovi osnovy (strukturno-lohichni skhemy) [Operational-search activity: legal bases (structural-logic schemes)]*. Yu.M. Hroshevyi (Eds.). Kharkiv [in Ukrainian].

4. Konstytutsiia Ukrainy: vid 28 cherv. 1996 r. No. 254k/96-VR [Constitution of Ukraine from June 28, 1996, No. 254k/96-VR]. (n.d.). *zakon5.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA%96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

5. Zakon Ukrainy "Pro mizhnarodni dohovory Ukrainy": vid 29 cherv. 2004 r. No. 1906-IV [Law of Ukraine "On international treaties of Ukraine" from June 29, 2004, No. 1906-IV]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15> [in Ukrainian].

6. Betsa, O.V. (Eds.). (2005). *Stan ta shlyakhy humanizatsiyi kryminal'noho sudochynstva v Ukraini [The state and ways of humanization of criminal justice in Ukraine]*. Kyiv: Heoprynt [in Ukrainian].

7. Zahalna deklaratsiia prav liudyny, pryiniata i proholoshena rezoliutsiieiu 217 A (III) Heneralnoi Asamblei OON vid 10 hrud. 1948 r. [The Universal Declaration of Human Rights, Adopted and proclaimed by resolution 217 A (III) of the General Assembly of the United Nations of 10 December. 1948]. (1996). *Prava liudyny i profesiini standarty dlia yurystiv v dokumentakh mizhnarodnykh orhanizatsii, Human rights and professional standards for lawyers in documents of international organizations*. Amsterdam-Kyiv. Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 [in Ukrainian].

8. Zakon Ukrainy "Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovnykh svobod 1950 roku, Pershoho protokolu ta protokoliv No. 2, 4, 7 ta 11 do Konventsii": vid 17 lyp. 1997 r. No. 475/97-VR [Law of Ukraine "On Ratification of the 1950 Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, First Protocol and Protocols No. 2, 4, 7 and 11 to the Convention" from July 17, 1997, No. 475/97-VR]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/475/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

9. Konventsiiia proty katuvan ta inshykh zhorstokyykh neliudskykh chy obrazhaiuchykh hidnist vydiv povodzhennia i pokarannia, 1984 roku [Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 1984]. (1996). *Prava liudyny i profesiini standarty dlia yurystiv v dokumentakh mizhnarodnykh orhanizatsii, Human rights and professional standards for lawyers in documents of international organizations*. Amsterdam; Kyiv [in Ukrainian].

10. Yevropeiska konventsiiia pro zapobihannia katuvanniam chy neliudskomu abo takomu, shcho prynyzhuie hidnist, povodzhenniu chy pokaranniu (Strasburh, 26 lystop. 1987 r.) [European Convention on the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (Strasbourg, November 26, 1987)]. (n.d.). *zakon2.rada.gov.ua*. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_068 [in Ukrainian].

11. Kuzmichov, V.S., & Chornous, Yu.M. (2005). *Slidcha diialnist: kharakterystyka ta napriamy udoskonalennia [Investigative activities: characteristics and directions of improvement]*. Kyiv: Nichlava [in Ukrainian].

12. Chornous, Yu.M. (2012). *Teoriia i praktyka kryminalistychnoho zabezpechennia dosudovoho slidstva u spravakh pro zlochyny mizhnarodnoho kharakteru [Theory and practice of forensic provision of pre-trial investigation in cases of international crimes]*. Kyiv: Skif [in Ukrainian].

13. Yushchuk, O.I. (2004). *Teoretychni osnovy zakonodavchoho protsesu [Theoretical foundations of the legislative process]*. Kyiv: Parlament. vyd-vo [in Ukrainian].

14. Kovalenko, V.V. (2004). Orhanizatsiia profilaktyky ekonomichnoi zlochynnosti v Ukraini [Organization of prevention of economic crime in Ukraine]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

15. Cepelev, V.F. (2001). *Mejdunarodnoe sotrudnichestvo v borbe s prestupnostiu: ugovolno-pravovye, kriminologicheskie i organizacionno-pravovye aspekty* [International cooperation in the fight against crime: criminal law, criminological and organizational aspects]. Moscow: Akad. upravl. MVD Rossii [in Russian].

16. Chornous, Yu.M. (2011). Mizhnarodne spivrobotnytstvo u sferi operatyvno-rozshukovoi diialnosti [International cooperation in the field of operative-search activity]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka, Visnyk of Lugansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko*, 1, 240-249 [in Ukrainian].

17. Konventsiia OON proty transnatsionalnoi orhanizovanoi zlochynnosti 2000 roku, pryiniata rezoliutsiieiu 55/25 HA OON vid 15 lystop. 2000 r. [UN Convention against Transnational Organized Crime, 2000, adopted by UN General Assembly resolution 55/25 from November 15, 2000]. *Zbirnyk mizhnarodnykh dohovoriv Ukrainy pro pravovu dopomohu u kryminalnykh spravakh, Bahatostoronni dohovory, Collection of international treaties of Ukraine on legal assistance in criminal cases. Multilateral agreements*. Kyiv [in Ukrainian].

18. Dohovir pro spivrobotnytstvo mizh Uriadom Ukrainy i Uriadom Respubliky Khorvatiia u borotbi z teroryzmom, kontrabandoiu, zlovzhyvanniamy narkotyky, orhanizovanoi ta inshoiu zlochynnistiu: vid 26 zhovt. 1993 r. [Agreement on cooperation between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Croatia in the fight against terrorism, smuggling, drug abuse, organized crime and other crime from October 26, 1993]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/191_020 [in Ukrainian].

19. Soglashenie o vzaimodeistvii ministerstv vnutrennih del nezavisimyh gosudarstv v sfere borby s prestupnostiu ot 24 apr. 1992 g. [Agreement on the interaction of the Ministries of Internal Affairs of independent states in the field of combating crime from April 24, 1992]. *Pravovi osnovy mizhnarodnoi diialnosti MVS Ukrainy, Legal basis of international activity of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine*. (Vols. 2), (pp. 68-73). Kyiv: MVS Ukrainy [in Ukrainian].

20. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro poriadok ukladennia, vykonannia ta denonsatsii mizhnarodnykh dohovoriv Ukrainy mizhvidomchoho kharakteru": vid 17 cherv. 1994 r. No. 422 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Regulation on the Procedure for the Establishment, Execution and Denunciation of Inter-Agency Agreements of Ukraine" from June 17, 1994, No. 422]. (n.d.). *zakon1.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/422-94-%D0%BF> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 15.05.2018

Kniaziev S. – Ph.D. in Law, Doctoral Student of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine

Legal Regulation of Covert and Investigative-Operative Activity Performance According to International Agreements

Article presents characteristics of background of legal regulation in the area of covert and investigative-operative activity according to international agreements of Ukraine. It is justified that statutory regulation must be analyzed systemically in three components: the Constitution of Ukraine, the Codes and Laws of Ukraine; international agreements ratified by our state; by-laws. It is underlined that provisions of international agreements which enshrine the fundamental human rights and freedoms are to be observed in the course of covert and investigative-operative activity performance, in particular the Universal Declaration of Human Rights (1948), the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (1950), the First Protocol and Protocols № 2, 4, 7, 11, the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (1984) etc. In particular, we speak of right to life, freedom and personal inviolability; freedom from torture, other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment; freedom from arbitrary arrest, detention or exile; right to presumption of innocence; freedom from illegal interference in private and family life et al. Within the conditions of international crime combating covert and investigative-operative activity effectiveness depends on application of measures of international cooperation between law enforcement agencies of different states. Therefore it is crucial to comply with requirements of specialized multilateral and bilateral agreements along with intergovernmental international agreements – UN Convention against Transnational Organized Crime (2000) and relevant intergovernmental agreements. European integration selected as priority goal requires ensuring the compliance with the highest democratic standards in observance and protection of human rights and freedoms in the course of law enforcement activity performance. Another equally important strategic area of development – conclusion of multilateral and bilateral agreements on international cooperation between agencies and bodies responsible tasked to perform covert and investigative-operative activity.

Keywords: covert activity; investigative-search activity; international agreement; international cooperation.